

ESTONIA TEATER TALVEAED

Sissepääs Talveaeda
45 min.
enne ürituse algust.

Esmaspäeval, 6. juunil '94
Kolmapäeval, 8. juunil '94
kell 20. 00

Eesti Muusikaakadeemia ja Graz'i Muusika- ja Teatriülikooli (Austria) ühisprojekt **XX sajandi muusika**

Mari Vihmand
(1967)

-VALGUSE SÜNNIPÄEV (1992)

*viulile, tšellole, flöödile, klarnetile, fagotile, trompetile,
kahele tromboonile, klaverile ja löökpillidele*

•••

Sir Harrison Birtwistle
(1934)

-DOWN BY THE GREENWOOD SIDE (1969)

Pastoraalne draama Michael Nymani järgi

Osades:

<i>Mrs. Green</i>	-KATRIN LEHISMETS
<i>Father Christmas</i>	-RUPERT BERGMANN
<i>Saint George</i>	-THORSTEN LOEB
<i>Bold Slasher</i>	-REINHARD PEER
<i>Dr. Blood</i>	-SIGRID GANZ
<i>Jack Finney</i>	-HILDE ALTMAYER

Ansambel koosseisus:

TIINA PÄHKLAMÄGI	-flööt, altflööt, pikoloflöö
TARMO PAJUSAAR	-klarnet, bassklarnet, pikoloklarnet
TIMEA HERICS	-fagott, kontrafagott
TAAVI KUNTU	-trompet
ATTILA KIRALY	-tromboon
DIETMAR HAMMERL	-tuuba
RIINE PAJUSAAR	-klaver
THOMAS LANDL	-löökpillid
MERJE HALLIK	-viul
KAIDO KELDER	-tšello

Dirigent - KARL HEINZ KNOBLOCH

Lavastaja - ARMIN J. SCHALLOCK

Lavakujundus - HELENA FRANCO • Kostüümid -HILDE ALTMAYER • EDITH HUBER

Sir Harrison Birtwistle

DOWN BY THE GREENWOOD SIDE

pastoraalne draama Michael Nymani järgi

Mrs. Green:

Oo!
Oli üks leedi linna lähedalt.
üksik, nii üksik.
Ta jalutas kogu öö ringi,
seal, rohelises metsas.
Tal oli kaks last nagu piim ja veri,
fa mõttes, et nende surm oleks hea,
seal, rohelises metsas.
Ah!
Ta leidis ühe pika nõõri,
üksik, nii üksik.
Ta köitis nende käed ja jalad.
Ta võttis terava ja vaheda noa
ja läbistas nende südamed õrnalt,
seal, rohelises metsas.

Father Christmas:

Ruumi, ruumi, liitrikaupa ruumi.
Andke ruumi riimidele!
Sest mina tulen ja näitan aktiivsust,
millist veel ühelgi laval nähtud pole -
nooruse aktiivsust,
vanaduse aktiivsust!

Siin olen mina, vana jõuluvana,
oodatud või mitte,
aga ma loodan, et unustamatu!

Kui ma mööda pikka, sirget, kitsast,
kõverat teed läksin,
nägin ma ühte maja,
mis oli küünaldega kaetud
ja mille katusekivideks olid
punased heeringad.
Ma koputasin vastu tüdrukut ja
uks läks lahti.
Ta küsis minult, kas ma ühte kannu tema
õllest hammustada
või ühte lonksu tema leivast ja juustust
rüübata tahaks!
Ja ma ütlesin: "Jah! Ei! Tänan!",
aga ma mõtlesin sellega:
"Ei, kui see talle meeldib!"
Ja kui keegi ei usu, mis ma räägin:

Ja kui keegi ei usu, mis ma räägin:
tule välja **Saint Georg!** Tee endale teed!

Saint George:

Siin tulen mina, **Saint George!**

Father Christmas:

Ta põlvneb Inglismaa üllaimast aadlisuguvõsast
ja alustab kohe jälle vanade kangelastegudega.
Seitse pikka aastat hoiti teda ühes koopas,
ja sealt suutis ta põgeneda vanglasse
ja sealt ühele kaljunukile
ja seal hakkas ta haledasti karjuma!
Palju vapraid rüütleid on ta orjastanud
ja tuld purskavaid lohesid läbi torganud ...
Ilusa kuninganna Elisabeth'i vabastab ta
posti küljest.
Missugune teine surelik seda veel suudaks?

Saint Georg:

Kus on see mees, kes arvab,
et võib minuga võidelda?
Ma löön ta maha oma loova käega!
Ma hakin ja moorin ta kärbspüreeks
ning saadan ta kokatädile, kes teeb sellest

Bold Slasher:

Siin olen mina, **Bold Slasher!**

Father Christmas:

Mõõga ja kilbiga relvastatud,
loodab ta võita.
Tema pea ei ole rauast,
tema keha pole terasest,
tema püksid mitte pakseimast nahast,
aga ta võitleb **Saint George'**iga vabatahtlikult.

Bold Slasher:

Ma puurin oma oda läbi ta kõrvade.
Ma löön teda ja küpsetan ta
ja lõikan ta viiludeks.
Ja võtan ühe väikese kastruli
ja teen temast sokihoijaja.

Saint Georg:

Oo sina, vassija, sina pilusilm,
mis sa praalid nii valjult?
Ma torkan sulle augu kõhtu,
ja täidan sind ränikividega!
Ma löön su keskelt pooleks,
siis pritsib su veri kõikjale!

Mida arvate oma elust, Sir?

Bold Slasher:

Nael leiba ja juustu ja üks nuga, Sir!

Saint George:

Teie kärvamine meeldiks meile veel enam, Sir!

(Kahevõitlus)

Father Christmas:

Oh sa saatanasigitis!
Püsi kaua põrgukuristikus.
Sa löid Inglismaa parimat poega,
kas sa mõistad juba, millega sa hakkama said?

Mrs. Green:

Kui ma jalutasin kuuvalgel ööl,
nägin ma kahte

valgesse riietatud last.
Ma armastan teid nii väga,
seal, rohelises metsas.
Oo, lapsed, lapsed, kui te oleksite minu,
siis riietaksin ma teid sarlakpunasesse.
Ma armastan teid nii väga,
seal, rohelises metsas.

*
Oh ema, ema, ema, kui me oleksime sinu,
siis riietaksid sa meid meie eneste südameverre.
Seitsme aasta pärast lööb kell heledalt,
seitsme aasta pärast sõidad sa põrgusse!
Ma armastan teid nii väga,
seal, rohelises metsas.

Father Christmas: Oo, kas ei ole veel leitud doktorit,
kes raviks sügavaid surmahaavu?

Dr. Blood: Siin olen mina, dr. Blood!
Kui kaua on see mees juba surnud?

Father Christmas: Seitse aastat, seitse kuud, seitse nädalat,
seitse sekundit
ja ma ei tea, mitu tundi.

Dr. Blood: Ma tahan ta terveks ravida.

Father Christmas: Kui kõrge on teie tasu, doktor?

Dr. Blood: 15 naela.

Father Christmas: See on väga kõrge, doktor!

Dr. Blood: Noh, kui te vaene olete,
arvestan ma veerand penni maha:
see teeb niisiis neliteist naela,
üheksteist sillingit
ja üksteist ja kolmveerand penni.

Father Christmas: Nii on parem. Kuidas te teda ravite?

Dr. Blood: Löön pea otsast ja viskan keha
kuivanud kraavi!

Father Christmas: Suurepärane, suurepärane!
Mida te veel ravida võite?

Dr. Blood: Ma ravin kõiki taudiliike:
lonkamist, haisemist, süüfilist ja halvatust -
olgu kusagil üheksa kuradit,
ma viin kümme kohtu ette!

Father Christmas: Suurepärane, suurepärane!
Kas te ravite veel midagi?

Dr. Blood: Ma ravin vabisevaid, pulbitsevaid,
roomavaid tõuke,
ängistavat lõtvust rinnas, tuult põlvedes,
peavalu saapapaelas, küünarnukipodagrat,
kõhuvalu meesterahva kõige mehisemas kohas
ja palju muid asju,
mida ma pean võimatuks nimetada
tänaval ööl, või ükskõik millisel teisel ööl.

*
Saint Georg: Sa oled räpane, tahmanäoline koer!
Ma torkan su sisikonna mülka põhja.

Bold Slasher: Sa ei saa mind surmata
kuuma sõnadepasteediga.
Ma teen sinu lastest lima.

(Kahevõitlus)

Dr. Blood: Ta on surnud!

*
Mrs. Green: Ma armastasin teda kuumalt nii kaua
kui see võimalik oli,
nägin kuidas lilled orus närbud.
Kuni ma lõpuks tema lapsi kandsin,
mõned pungad ei saa kunagi suureks.
Ma nõjatusin vastu okast,
nägin, kuidas lilled orus närbud
ja sünnitasin seal kaks ilusat last.
Mõned pungad ei saa kunagi suureks.
Ma võtsin terava ja vaheda noa,
nägin kuidas lilled orus närbud,
ja läbistasin nende süütud südamed õrnalt,
mõned pungad ei saa kunagi suureks.
Ma hõõrusin nuga rohus läikima,
nägin kuidas lilled orus närbud,
mida rohkem ma hõõrusin,
seda verisemaks ta läks,
mõned pungad ei saa kunagi suureks.

*
Father Christmas: Laulame talle ühe laulu.
Te leiate hümnid nr. 120 vaati rummi!
Kes seda seal ei leia, pöörab lehte.

Mrs. Green: Oo lapsed, kui te oleksite minu,
ma riietaksin teid ilusamaisse siidi.
Oh ema, ema, kui me oleksime sinu,
siis mataksid sa meid marmorkivi alla
ja lähetsid neitsina koju tagasi.
Oo, ilusad lapsed, öelge mulle ruttu,
lähem ma taevasse või põrgusse!

Father Christmas: Seitse aastat pesta ja piinelda,
seitse aastat kraasida ja kedrata.

Mrs. Green: Nägin, kuidas lilled orus närbuvad.

Father Christmas: Ja veel seitse helistada neid kellasid, veel seitse teenida põrgus.

Mrs. Green: Mõned pungad ei saa kunagi suureks.

Father Christmas: Kutsuge Jack Finney.

Jack Finney: Minu nimi ei ole Jack Finney, vaid Mister Finney!

Bold Slasher: Seekord tegid sa hädaohuga nalja. Aga sedapuhku on minu võimed ehmunud.

Saint George: Tule, tule, vanapoiss!
Rõhitse ja kraaksu jälle, sest kõik sinu liikmed on kollased. Aga mina tunnen end pärast oma reisi palju paremini! Tänan!

Father Christmas: Rõõmustage! Hõisake!
Saint George on terve!
Ta sai üle surmavast kriisist.
Surmast ärkab ta värskena nagu mai.
Laulame siis nüüd ühe laulu ja tantsime.
*
Oli üks leedi üleni rohelises.

Mrs. Green: Fair alair alido.

Father Christmas: Tal beebi ühes, nuga teises käes.
Ta torkab selle beebi südamesse.

Mrs. Green: Fair alair alido.

Father Christmas: Ta tahtis seda allikal pesta, aga verd oli järjest rohkem.
Siis käis üks ratatata tatatatata vastu ust.
Kolm politseinikku tungisid tema juurde.

Mrs. Green: Fair alair alido a!

Father Christmas: Nad pärisid viimase öö kohta.
Ma tapsin oma lapsed.
Vanglasse läks ta rõõmsalt ...

Teised: IEI IEI IEI O

Father Christmas: Ja see oli Mrs. Green'i lõpp.

Mrs. Green: Fair alair alido.

MARI VIHMAND (1967) on õppinud kompositsiooni Tallinna Muusikakeskkoolis Alo Põldmäe ja Tallinna Konservatooriumis Eino Tambergi juures. Praegu täiendab end Eesti Muusikaakadeemia magistrandina helilooja Lepo Sumera juures.

Sir HARRISON BIRTWISTLE (1943) õppis 1952. aastast Manchesteri Kuninglikus Muusikakolledžis. Õpingukaaslaste hulka kuulusid ka heliloojad Peter Maxwell Davies ja Alexander Goehr, pianist John Ogdon ja dirigent Elgar Howarth. Viimastega moodustati ansambel "New Music Manchester", millega mängiti põhiliselt uue Viini koolkonnamuusikat. 1966. aastal jätkas õpinguid Princetoni Ülikoolis Ameerika Ühendriikides. Inglismaale naastes asutas koos P. Maxwell Daviesega ansambli "Pierrot Players", millele ka ise muusikat kirjutas. Pärast mitmeid külalisprofessuure Ameerikas oli 1975-1984 Londoni *National Theatre* muusikajuht. On saanud erinevaid preemiaid ja autasusid, sealhulgas 1988. aastal aadlitiitli.

1969. aastal loodud lavateose "Down by the Greenwood Side" aluseks on Inglise keskaegne rahvadraama, mida etendati Joulude ajal, et pühitseda vana aasta surmaning uue sünni (nn. *Mummer's Play*).

Nymani ja Birtwistle'i variandis on tseremooniameistriks Father Christmas, kes näidendi algul esitleb Saint George'i kui võitmatut sangarit. Viimane on kogu inglise maa ja rahva kehastus ja esitab väljakutse oma vastasele, türgi rüütlile Bold Slasher'ile.

Nad võitlevad ja Saint George sureb. Järgnevalt tervendamistseen imearsti dr. Bloodiga.

Seejärel võitlevad Saint George ja Bold Slasher uuesti ning jälle saab Saint George lüüa. Seekord äratab ta uuesti ellu Jack Finney. Bold Slasher on kaotanud.

Mummer's Play on pastoraali koomiline pool ja see esitatakse kõneldes. Traagiliseks elemendiks on aga Mrs. Greeni (ainus lauldavosa), julma ema ballaad; noor tüdruk, kellel on olnud armulugu isa teenriga, sünnitab metsas - "down by Greenwood Side" - kaks poega ja tapab need ajendatuna häbitundest. Aastaid hiljem märkab ta metsas kahte kaunist poissi alasti mängimas. Ta ütleb neile, et kui nad talle kuuluksid, hoolitseks ta nende eest ja riietaks nad kõige peenemasse siidi.

"Kui me sinule kuuluksime," vastavad poisid, "riietaksid sa meid meie südame verega."